СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 127. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 3-го ЧЕРВНЯ 1949. No. 127. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 3, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПЕНСІЯ ПО $72 ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ПІСЛЯ 65 РОКУ ЖИТТЯ

Вашингтон, 1 червня. — Палата репрезентантів ухвалила 365 голосами проти 27 законопроєкт про пенсію для воєнних ветеранів, які не мають відповідного доходу на втримання по скінченні 65 року життя. Пенсія має виносити 72 доляри місячно, а кошти на її виплату впродовж найближчих 50 років будуть виносити разом $65,000,000,000. Вил пішов до сенату для чергової дискусії. Пенсію мають діставати ветерани І й ІІ світової війни, які не мають річного доходу понад $1,200, коли вони самітні, або не більше як $2,500, коли жонаті.

НАГОРОДИ ЗА ПРАЦІ ДЛЯ ПОПРАВИ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Ню Йорк. — У стейті Ню Йорк заінкорпоровано Фундацію Волі, яка має на меті роздавати нагороди за заслуги для поправи американського способу життя. Нагороди мають бути в таких розмірах, як розділюються нагороди Нобеля за заслуги в різних міжнародних ділянках культури. Нагороди будуть признавані за праці й заслуги на полі виховання, включаючи писані пляни, редакційні статті, промови, фільми, промови по радіо, книжки й придумування інших способів для поширювання прилюдного знання. Нагороди будуть роздавані підчас якихсь святочних днів серед відповідної паради. Разом буде сто нагород кожного року. Проєкт нагород приготовляє спільна комісія американських агенцій для оголошень, хоч Фундація буде цілковито незалежне тіло. Проєкт має між ін. на цілі виказувати шкідливість комунізму в американськім житті.

ГЕЙТС ЗАЯВЛЯЄ, ЩО КОМУНІСТИ ХОЧУТЬ МИРНИМИ ЗАСОБАМИ ДІЙТИ ДО ЗАХОПЛЕННЯ ВЛАДИ.

Ню Йорк. — Підчас дальшого переслухання підсудного Джана Гейтса, на суді за навчання як довести до насильного скинення американського уряду, свідок твердив, що комуністи обстоювали й дальше обстоюють мирний переворот у Злучених Державах. Він каже, що комуністи змагають до сформування коаліційного уряду через мирні й законні вибори, „а такий уряд покладе обмеження на монополії, які є головною причиною війни й фашизму". Тільки, якщоб багатії з Вол Стріту хотіли недопустити американського народу до введення соціялізму, тоді прийде до насилля — пояснював Гейтс. Підчас зізнання він сказав, що в Ню Йорку є яких 25,000 членів Комуністичної партії, а комуністична газета „Дейлі Воркер" є найліпшою з усіх газет в Америці.

ПІДЧАС ПЕРЕСЛУХАННЯ НАД АТОМОВОЮ КОМІСІЄЮ ВИЯВЛЕНО ЦІЛІ МАСИ ТАЙНИХ СПРАВ.

Вашингтон. — Звідомлення про переміщення і відправлення 87 відсотків пещсоналу, затрудненого при Комісії Атомової Енергії впродовж останніх двох років виказують задивлююче багатство тайних записок у цій комісії. Це стверджено на першому переслуханні для прослідження „неймовірного замішання в управі" комісія, як це сказав сенатор Гікенлупер, критикуючи голову комісії, Дейвида Ліліентала, коли домагався його резигнації.

УРЯД ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ОПРИЛЮДНЮВАТИ ЗАПИСКИ ПРИЛОВЛЕНІ ПРИ ПАННІ КОПЛОН.

Вашингтон. — Дванадцять з записок, які агенти Федерального Бюра Інвестигацій приловили підчас арешту панни Джудит Коплон, обвинуваченої в шпигунстві уряд відмовився передати судові, подаючи за причину безпеку країни. Оборонець підсудної зажадав, щоб прокуратор виявив хоч листу паперів, приловлених при Джудиті і прокуратор не відмовився від того. Агент Милер ствердив, що йому не вдалося найти доказів на те, що Джудита була членом Комуністичної партії. — Попереднього дня прокуратор передав судові 22 різних записок, найдених при Джудиті підчас арештування. У них були подані імена деяких осіб, з якими Джудита стояла в звязку. Згадані особи з обуренням протестують проти знайомства з підсудною.

ГІСС ПЕРЕД СУДОМ ЗА ФАЛЬШИВІ СВІДЧЕННЯ.

Ню Йорк. — У вівторок почався тут у федеральному суді процес проти бувшого урядника державного департаменту, А. Гісса, обвинуваченого за фальшиву присягу та фальшиві свідчення під час доходжень в справі большевицького шпигунства в цій країні, за що обвинувачувався й самого Гісса. Цю розправу вже шість разів відрочували з різних причин, а оборонець обвинуваченого намарно намагався добитися відрочення ще й цим разом. Вчора вже вибрано для нього лаву присяглих, в склад якої входить 10 чоловіків і дві жінки.

Адвокати обох сторін остерегли присяжних суддів, що справа зводиться до вирішення питання, чи колишній приятель Гісса, який признався, що він був посередником між комуністичними шпигами та урядовцями в департаменті стейту, сказав правду, що Гісс передав Чемберсові фільмовані урядові документи. Вітакер Чемберс сказав, що дістав від Гісса фільму з 47 документів, писані на машинці, котрої не можна було віднайти. Підчас першого дня розправи оборонець підсудного сказав, що машинка є в його посіданні.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР НЕ ХОЧЕ ПОДАТИ СЕНАТОВІ ІМЕН ЧУЖИНЦІВ.

Вашингтон. — На доручення президента Трумана генеральний прокуратор Там С. Кларк відмовився видати слідчій підкомісії сенату записки про 164 урядовців чужинних держав. Імена тих людей потрібні комісії для ствердження, як далеко пішла в Америці інфільтрація комуністів через чужинних урядовців, які приділені до міжнародних установ, що перебувають в Америці. Ген. прокуратор твердить, що тут іде головно про урядовців, приділених до Обєднаних Держав, а це дуже делікатна справа.

АМЕРИКА ПОКЛИЧЕ НА СУД ДЕРЖАВИ СОВЄТСЬКИХ САТЕЛІТІВ

Вашингтон, 1 червня. — Департамент стейту оповіщує, що зажадав від Болгарії, Угорщини й Румунії виконання гарантій для прав людини і засадничих свобід з цієї причини, що уряди згаданих держав поломили ці засади в практиці, хоч вони містяться в мирових договорах. Американські посольства у столицях згаданих сателітів дістали повідомлення, що уряд Злучених Держав підійме цю справу в Обєднаних Державах, якщо сателіти відмовляться тепер, як це було давніше, виповнити зобовязання з мирових договорів. Подібну акцію підійме теж Великобританія, Канада, Австралія й Нова Зеляндія. Представники згаданих країн мають зійтися з представниками Америки в столицях сателітів, тобто в Софії, Будапешті і обговорити спосіб для спільної акції. Коли б сателіти не повинувалися цьому зазивові, тоді Америка зажадає від Росії приступити до співпраці з Америкою й Британією, а коли Росія відмовиться, тоді справа опиниться в Організації Обєднаних Держав. Підсекретар стейту Джеймс Е. Веб заявив, що Злучені Держави „будуть обстоювати повне переслухання й устійнення відповідальности".

ЗАПОВІДЖЕНО ЧЕРГОВІ ТРАНСПОРТИ НОВИХ ІМІГРАНТІВ

На найблищий час заповіджено приїзд чергових п'ять транспортів нових імігрантів з европейської скитальщини. Дня 4-го червня причалить до Бостону пароплав „Дженерал Мюїр", 10-го червня приїде до Ню Йорку „Дженерал Гаан", а до Бостону того ж дня приїде „Дженерал Голбрук", 11-го червня причалить до Ню Йорку „Мерсі", 14-го червня до того ж порту приїде „Дженерал Говз", а „Дженерал Елтінг" причалить до Ню Орліну в дні 15-го червня. Всіми цими транспортами приїжджає теж більша кількість українців. Поіменний список тих, які приїжджають старанням З-УАДКомітету буде поданий в цьому щоденнику негайно після одержання.

ГЕН. КЛЕЙ ПЕРЕДБАЧУЄ ПОСТІЙНУ ІДЕОЛОГІЧНУ ВІЙНУ НА РОКИ

Ню Йорк. — Ген. Лушус Клей, недавній військовий губернатор в Німеччині, заявив на обіді Федерації Колишніх Випускників Колумбійського Університету, що боротьба між колективністю й демократією не покінчиться на Паризькій конференції, хоч би вона навіть і принесла деякі успіхи, а тривати ме „цілі роки в майбутності". — „У Парижі міністри закордонних справ Чотирьох Потуг радять над згодою, щоб усунути Німеччину з головного поля міжнародних непорозумінь" — говорив Клей. „Така угода може тільки злагодити напруження й поправити загальне міжнародне положення. Одначе ми не сміємо ні на мінуту забувати, що безогляду як дуже побажана така угода, перед нами буде вестися цілі роки боротьба.

НОВИЙ КОМІТЕТ ДЛЯ ВІЛЬНОЇ ЕВРОПИ

Ню Йорк. — Тут оповіщено оформлення Красового Комітету для Вільної Европи, який має на цілі допомагати втікачам шости Східних держав, які опинилися за Залізною Заслоною і дати демократичний провід для тих країн, коли вони відзискають свою свободу. Оповістку про нову організацію подав до преси її голова Джозеф С. Гру, колишній амбасадор Злучених Держав до Японії, заки прийшов напад на Перл Гарбор. У комітеті бере ще участь ген. Двайт Д. Айзенгавер, Аллен В. Доллес, Джеймс Б. Кері — секретар Конгресу Індустріяльних Організацій і Вилієм Грін — предсідник Американської Федерації Праці. Комітет має вести протикомуністичну працю і виждати дня, коли впаде Залізна Заслона і Східна Европа дозріє до демократичної реформи — пояснив Гру. Праця комітету буде фінансована з приватних фондів. Докищо вона буде обмежуватися до допомоги втікачам з країн підсовєтських сателітів, а в майбутності вона може бути поширена.

ПРОГОЛОШЕНО САМОУПРАВЛІННЯ КІРЕНАЙКИ

Лондон, 2 червня. Велика Британія погодилася на створення самоуправління Кіренайки, колишньої італійської колонії в Північній Африці, та на створення уряду, під головством Еміра Саед Ідріс Ель Сенусі, духового провідника арабського племени Сенусів, що в кількості 250,000 осіб замешкує цю країну. Це рішення Британії проголошено цілком несподівано окремою деклярацією в місті Бенгазі. Його зроблено два тижні після того, як Об'єднані Нації відкинули британсько-італійський плян щодо дальшої долі цих колоній і вона означає один великий крок вперед на шляху до евентуальної повної політичної незалежности цеї країни. З Парижа повідомляють, що це рішення винесено після довших таємних нарад британського уряду та в порозумінні зі Злученими Державами, Францією і Італією. Факт проголошення самоуправління Кіренайки вважається подією великого міжнародного значення.

ЧОРЧИЛ ВИСЛОВЛЮЄ „ЗБІЛЬШЕНУ НАДІЮ" НА МИР

Лондон, 2 червня. Колишній премієр Британії, Винстон Чорчил, висловив вчора „збільшену надію", що „ми зможемо вже назавжди відвернути жахливе марево третьої світової війни". Свої надії Чорчил опирає на міжнародних подіях в останньому часі, зокрема на конференції закордонних міністрів в Парижі. Не зважаючи на свої „збільшені надії" на мир, Чорчил опісля відбув окремі наради з премієром Атлі в справі британської оборони.

ВЕЛИКА МАНІФЕСТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ В ТОРОНТО

Минулої неділі, дня 29-го травня, відбулася в місті Торонті в Канаді велика українська маніфестація, приготована окремим Громадським Комітетом для вшанування річниці інтронізації єпископа Кир Ізидора. В маніфестації, що була рівночасно протестом проти переслідування Церкви в Україні, взяло участь около 6,000 осіб, з представниками усіх громадських і церковних організацій на чолі. Маніфестація почалася архиєрейською Службою Божою та закінчилася великим концертом.

„МОНКІ БИЗНЕС" П-НА МОНКА З ФАЛЬШИВИМ СВІДЧЕННЯМ ПРОТИ УКРАЇНЦЯ

Адвокат Микола Гаврилко з Ню Йорку повідомив зі своєї адвокатської практики в останньому часі про один справжній „монкі бизнес" одного п-на Монка з його фальшивим свідченням проти одного українця. Історія інтересна і повчаюча, тому передаємо її.

На одному з транспортів нових імігрантів з европейської скитальщини до цеї країни причалив в половині травня між сотнями інших кандидатів на майбутніх громадян Дядька Сема теж українець Петро Крупа та його жидівський товариш подорожі по бурхливих хвилях океану, Мотель Долгополюк. Ще вступаючи на пароплав в Бремергафен в Німеччині, Долгополюк і його вірна подруга вказали пальцями на Крупу і оповіли американським іміграційним властям таку історію, що від неї волосся на голові підноситься. Вони присягли на всі святощі, що Петра Крупу вони знають, сказати б, з діда-прадіда знають його від малої дитини, знають його батьків, братів і сестер, знають все, бо вони походять з того самого села Рожище біля Луцька на Волині. І от цей Петро Крупа цілком не є Петро Крупа, бо його правдиве прізвище є Гарасимчук, і він цілком не є „жертва війни", тільки страшний „український бандит". Він, Долгополюк зі своєю вірною дружиною, може присягнути, що цей „український бандит" Гарасимчук, аліяс Крупа, був заступником команданта української допомічної поліції в Рожищі за час німецької окупації та поповняв страшні злочини, беручи активну участь у винищуванні жидівського населення. Долгополюк і його вірна дружина в подробицях почали оповідати схвильованим голосом як то вони на власні очі бачили і т.д. Свої страшні обвинувачення вони повторили ще по приїзді до Америки, а для скріплення достовірности сказаного покликали на свідка ще другого очевидця „злочинів" Гарасимчука.

(Докінчення на стор. 4-тій).

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ ОБСТОЮЮТЬ СВОЇ ПРАВА В БЕРЛІНІ

Париж, 2 червня. — Державний секретар Дін Ачесон був вчора речником західних союзників в обороні їх прав в Берліні, як ця справа прийшла на порядок нарад міністрів закордонних справ чотирьох великодержав. Відкриваючи дискусію в цій справі, керівник американської закордонної політики домагався насамперед признання, що всі чотири окупаційні потуги мають право і задумують залишитися в Берліні, як довго триватиме окупаційний стан. Він пропонував обмежити засяг чотиродержавної контролі в місті та обмежити, але не скасувати їх право вета. Справа Берліна прийшла на порядок нарад після того, як розмови на тему об'єднання Німеччини не дали жадного позитивного результату, з огляду на суперечності між західними союзниками і Совєтами. Тим самим поділ Німеччини на східну і західну частину в окремих державних формах для кожної треба вважати за доконаний факт. В справі Берліна совєтський міністер Вишинський вперто обстоював задержання повного права вета в усіх справах та відновлення чотиродержавної командатури, хоча опісля речник совєтської делегації виявснив, що теж Совєти готові „обміркувати" справу передачі більших повновластей німецькому самоуправлінню. Ачесон зі свого боку пропонував в дальшому переведення виборів в цілому Берліні, у висліді яких було б створено управління цілого міста з відповідним чартером. Наради продовжуються.

ЗАХОДИ В СПРАВІ ЗАКІНЧЕННЯ СТРАЙКУ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 2 червня. — Страйк залізничників міської залізниці в західних секторах міста, проголошений після того, як контрольована Совєтами дирекція залізниць відмовилася платити робітникам їх заробітну платню в західній валюті, триває вже 12 днів і він практично означає нову форму блокади міста. В останніх днях пороблено дальші заходи для закінчення страйку, як дирекція залізниць запропонувала компроміс, виявляючи готовість виплачувати 60% платні в західній марці. Робітники дальше обстоюють домагання виплати цілої платні в західній валюті і сьогодні на цю тему має відбутися ще голосування. В міжчасі міське управління західних секторів розглядає можливість задоволення домагань робітників щодо дальших 40% платні в західній валюті, щоб тільки остаточно закінчити страйк, який після блокади виявився дальшою перешкодою до господарської стабілізації в місті.

БЕЗВИГЛЯДНІСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ В ГРЕЦІЇ

Атени, 2 червня. — Не зважаючи на всі зусилля грецького уряду і народу, піддержувана міжнародним большевизмом громадянська війна в тій країні безвиглядно продовжується. До Атен наспіли вістки, що в горах Граммос партизани знову перейшли до наступу та мали завдати поважних втрат урядовим військам, здобуваючи від них одну місцевість. Грецьке командування заперечує ці повідомлення.

ВСТАНОВЛЕНО ПЛЯН ЗАГАЛЬНИХ ВИБОРІВ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт, 2 червня. Західні окупаційні власті погодилися вчора на предложений їм плян загальних виборів до уряду тількищо оформленої і встановленої західно-німецької республіки. Вибори мали відбутися 14-го серпня і вони були б перші за останніх 16 років, від часу як владу в Німеччині були захопили нацисти. Деякі німецькі кола плянували відбути ці вибори вже в липні, але тепер їх дещо відложено в інтересі розгорнення відповідної виборчої кампанії поодинокими партіями. Дата виборів буде проголошена офіційно в найблищу п'ятницю і тоді теж буде опублікований лист західних військових губернаторів, яким вони апробують виборчий закон. У цих виборах німці виберуть собі федерального канцлера, повновласті якого відповідатимуть премієрові, та по приблизно 400 послів і сенаторів до двох палат парляменту.

ЗАХІДНІ МІНІСТРИ ВІДБУВАЮТЬ НАРАДИ В СПРАВІ ГРЕЦІЇ І КИТАЮ.

Париж, 2 червня. — Тут повідомлено, що поза конференцією в справі Німеччини, західні міністри закордонних справ відбувають рівночасно наради в справі витвореного громадянськими війнами положення в Греції і Китаю. В нарадах бере участь теж міністер Франції. Докищо не винесено ще жадного конкретного рішення. Міністер Бевин мав би заступати думку, щоби справу Греції включити в наради чотирьох великодержав. Щодо Китаю, міністри обмірковують справу евентуального визнання комуністичного режиму.

ГЕН. РОБЕРТСОН БРИТАНСЬКИМ ВИСОКИМ КОМІСАРЕМ В НІМЕЧЧИНІ.

Лондон, 2 червня. — Речник британського міністерства закордонних справ повідомив, що першим британським високим комісарем в Німеччині буде іменований дотеперішній військовий губернатор, ген. сер Брайян Робертсон. Пост високого комісара встановлено на місце військового губернатора після оформлення західно-німецької федеративної республіки.

АВСТРІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗВОРОТУ РАДІОСТАНЦІЙ.

Відень, 2 червня.— Австрійський канцлер Леопольд Фіґель заявив вчора в парляменті, що він звернувся до окупаційних потуг з домаганням, щоби вони передали австрійські радіовисильні під австрійську контролю та скасували цензуру радієвих програм. Він рівночасно запротестував проти використовування австрійських радіостанцій окупаційними властями для пропаганди одної великої держави проти другої.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

СЛУШНІ ПОБОЮВАННЯ

Належимо до тих, що не вірили і не віримо, щоб демократії могли дійти до якогось чесного й справедливого порозуміння з кремлівською владою щодо миру та ладу в Европі й в світі. Теж думаємо, що вже крайня пора, щоб ті, що виступають від імені демократичних потуг, вкінці це зрозуміли і згідно з тим поступали.

З такого боку глядимо теж і на Конференцію міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг, що відбувається у Парижі. Тому таким дивним, а до певної міри і загадочним, був для нас оптимізм, який виявлявся на передодні Паризької Конференції, коли високі військові та цивільні представники заявляли, що ця Конференція буде успіхом, а тим самим, як вони твердили, мир на найближчі часи запевнений. Виходило б, що ці особи знають щось більше, як американський загал, бо ж з цього, що доходить до нас хочби про дотеперішні наради Паризької Конференції, немає ніяких підстав до оптимізму. Тому саме можна поважно побоюватись щодо вислідів Паризької Конференції, себто, щоб на ній демократичні потуги не пішли Кремлеві на нові уступки і так „забезпечили мир на найближчі часи".

Такі побоювання мають глибші причини і саме на них хочемо звернути увагу.

Як тільки Кремль міняв гостру тактику в відношенні до Злучених Держав, зараз мякнула совєтська проти-американська пропаганда. Починали появлятись статті про „миролюбність" Сталіна та цитати з його висказів про те, що не тільки можлива, але є конечна політична й економічна кооперація між двома найбільшими світовими потугами: Злученими Державами і Совєтським Союзом. В таких часах Москва звичайно міняла навіть своїх дипломатів і висилала до Злучених Держав чи на міжнародні конференції таких як Літвінов, що то мають бути гарячими прихильниками співпраці Совєтів зо Заходом. Подібні зміни маємо і тепер. Нема Літвінова, але є Громико, що ніби вже „переконав" Сталіна, що Злучені Держави таки не бажають собі війни та що треба заняти Кремлеві супроти них більш угодове становище. Теж і тепер зачинається прикладати найбільшу вагу до „економії". Мовляв, в Европі Захід не може економічно існувати без Сходу, а знов Схід потребує Заходу. До того ще додається, що не тільки Сталін є „миролюбний", але теж і Труман та що в це повірило вже і Політбюро і погодилось на „зміну". Перед самою Паризькою Конференцією заповіджено, що до Москви вибирається на відвідини б. банкир Барук, відомий „дорадник президентів", вправді в приватнім характері, але кожний розуміє, що такі вісті означають, особливо, коли з Москви надходять негайно повідомлення, що там його дуже радо приймуть. Баламутять загал і того роду вісті про зріст безробіття в Америці, з яких виходило б, що коли б так зговоритись з Кремлем політично, то були б зараз вигляди на великі замовлення, бо в Совєтах є велике запотребування. Це нагадує нам часи великого безробіття, як Рузвелт прийшов до влади і коли Злучені Держави рішились навязати з Москвою дипломатичні зносини в надії на великі торговельні користі, з яких, як відомо, потім майже нічо не вийшло.

Не виключене, що подібні сили діють і тепер та що це може відбитись теж і на вислідах Паризької Конференції. Тоді наука з минулого — пропала.

За скріплення основ нашого громадського життя

Дуже мало є таких чисел цього щоденника, якщо взагалі є, в яких не заторкнуто б одної чи другої проблеми нашого громадського життя, не підкреслено успіхів чи невдач, та не вказано на нові можливості дальшого розвитку. Наші центральні Допомоговий і Конгресовий Комітети, організація молоді, місцеві об'єднані і поодинокі організації та комітети є тими ядрами, навколо яких „крутяться" справи нашого громадського життя, подібно як наші парафії та наші народні доми. Але в комплексі усіх тих справ ми відносно мало уваги приділяємо цій нашій всенародній інституції, яка є основою нашого громадського життя, яка була його початком в минулому, є промотором сьогодні та яка залишиться його базою і в майбутньому. Мова про Український Народний Союз.

Сьогодні громадське життя американських українців вже відносно досить сильно зрізничковане в своїх формах і цілях та засобах. Майже з кожним днем виринають нові проблеми і нові потреби та відповідно до того творяться нові організації і шукаються нових шляхів та нових засобів для їх розв'язки і здійснення. Зайняті цими до деякої міри щоденними справами, та скеровуючи насамперед на них зір нашої громадської уваги, ми нереочуємо часто власне цю всебічну базу нашого громадського життя, якою є Український Народний Союз. Сьогодні ми маємо окрему причину, щоби цю справу пригадати.

Діло в тому, що Екзекутивний Комітет У. Н. Союзу, виконуючи рішення цьогорічного засідання Головного Уряду, проголосив кампанію за збільшенням членства Союзу до 55,000, призначуючи відповідні квоти нових членів для кожного відділу, що вже свого часу було проголошено в цьому щоденнику. В тій справі головний секретар звернувся в останньому часі ще окремим листом до поодиноких відділів, пригадуючи їм „обов'язковість і невідкличність" виконання призначених квот, стверджуючи, що „від сповнення цього обов'язку залежатиме не тільки дальший розвиток поодиноких відділів, але й саме їх існування", головно у випадках тих відділів, які не виконали призначеної їм квоти нових членів в минулому році.

В дальших своїх вияснення головний секретар стверджує, що „поле до організаційної праці є тепер більше ніж будь-коли раніше, бо крім роджених вже тут молоді, серед нас є вже поважна кількість нових іміґрантів, яких ми можемо і повинні приєднати до УНСоюзу, як тільки завдамо собі дещо труду роз'яснити їм вагу членства в цій організації".

Звичайно, справа збільшення і скріплення членських рядів УНСоюзу є не тільки справою відділових урядників, але й всіх їх членів та взагалі кожного свідомого американського українця. Бо, як це вже стверджено напочатку, Український Народний Союз є тою першою і непорушною базою всього нашого громадського життя. Членство в УНСоюзі вже сьогодні стало найкращою громадською рекомендацією для кожної людини, що має бажання і охоту працювати для спільного добра та спільними силами змагати до спільної мети. Ми вже маємо багато прикладів, як голосно серед нових іміґрантів „вештається" багато агентів різних обезпеченевих компаній, втягаючи їх до них. УНСоюз, звичайно, ані нічого не має проти цих компаній та їх агентів, ні проти обезпечення в них. Проте, нашим спільним громадським обов'язком є подбати, аби перша обезпеченева поліса, яка опиниться в руках евентуального українського кандидата на обезпечення, була власне полісою Українського Народного Союзу. Цего вимагає наша громадська честь та інтереси не тільки нашої американсько-української громади, але й цілого українського народу та української справи. УНСоюз, зі своєю світлою громадською традицією, своїми дотеперішніми досягненнями та своїми можливостями і своїми цілями сьогодні, як і в минулому, дає найкращу і найпевнішу гарантію, що всі українські сили на цій вільній землі не розгубляться, створюючи для них найкращі можливості всебічно проявитися, сплести і получити інтереси та працю нової американської батьківщини з такими ж Старого Краю та для них працювати. З досвіду знаємо, що кожний з нових іміґрантів, який познайомився з працею і цілями УНСоюзу, стає не тільки його відданим членом, але й його великим речником серед інших. І в цьому напрямку повинні невпинно працювати всі члени Союзу, а його свідомі члени насамперед. Треба вияснювати і поширювати Союзову ідею, треба це робити постійно словом і ділом, та власною свідомістю, власною жертвенністю та громадською солідарністю і активністю ідейно та чисельно скріплювати цю основу нашого громадського життя — Український Народний Союз.

Д-р Лука Луців.

Клопіт большевиків з Іваном Франком

Памятаю, як 28 травня 1916 року прийшла вістка на фронт над Стрипою до Українських Січових Стрільців, що помер Іван Франко. У Львові відбулися величаві похорони, на яких була і делегація У. С. С., які своєю кров'ю зачали здійснювати те, що прорік автор „Мойсея":

„Та прийде час, і ти огнистим видом
Засядеш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, впережешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі,
І глянеш як хазяїн домовитий
По своїй хаті і по своїм полі".

І з того часу роковини смерти Івана Франка зачали відзначувати українці щорічно в місяці травні, подібно як ушановують Тараса Шевченка в березні. Франко зробився популярний в українському народі, головним чином на західних українських землях, і став другим великим творцем українського слова побіч автора „Кобзаря".

Не так воно було на українських землях під московсько-большевицькою окупацією. Там, ніби то і видавали повне видання творів Івана Франка в часі т. зв. „українізації", але пізніше, в 30 роках не дуже то величали автора „Івана Вишенського" і „Мойсея". Знали, що сам Франко явно заявляв, що він ніколи не був прихильником братовбивчої марксівської теорії, а був „соціялістом по симпатії, як мужик". І як би великий український поет дожив часів большевицького панування, то напевно московсько-большевицькі володарі України були б його заслали на Соловки за його „ухили" проти вчення Маркса-Леніна-Сталіна.

Та Франко вже не жив, коли в 1939 році большевики окупували західно-українські землі. І ось тоді комуністична партія мусіла щось зробити теж із Франковою творчістю. В тих шкільних підручниках, що їх зараз же наслали комуністи на західно-українські землі, мало було про І. Франка. Учні різних кляс середньої школи, після дво-річного панування большевиків в Галичині, дуже мало знали про творчість того поета. Майже всі учні знали тільки повість „Борислав сміється", і ще деякі оповідання, а про „Мойсея", „Івана Вишенського", і „Зів'яле листя" — нічого не чули. Учителі української мови мусіли користуватись урядовими хрестоматіями, але старші учні атакували їх запитами про ті твори І. Франка, які могли принести клопіт учителям - українцям. Ось устає учень і просить вияснити, як треба би розуміти з матеріялістичного становища оце місце із „Мойсея":

„Хто здобуде всі скарби землі
І над все їх полюбить,
Той і сам стане їхнім рабом,
Скарби духа загубить.
„Хто вас хлібом накормить, той враз
З хлібом піде до гною;
Та хто духа накормить у вас,
Той зіллється зі мною".

Що мав бідний учитель робити із таким гріхом проти марксизму - ленінізму - сталінізму? Та ж тут визнається якийсь „дух", і заперечується чистий монізм - матеріялізм.

Та большевицька політика завжди була гнучка у своїх ходах. Вона не боїться цофатися взад, щоб тільки осягнути свою ціль. Комуністи побачили, що саме тільки замовчування Франкової творчості нічого не вдіє, головним чином на західних землях, що вже багато знали про Франка ще до московської окупації. І тоді Народний Комісаріят Освіти звертався до українських учителів, щоб вони опрацювали проекти, як учити про Франкову творчість у школі. Вже згори зазначували, що треба поширити програму „Франкознавства" в середній школі. Та учителі не радо бралися за цю працю, бо боялися що тут легко можна буде впасти в будь-який „ухил", бо ж ніяк не можна, знати, чого в дійсності влада хоче. Це було весною 1941 року, а в червні зачався гітлерівський загарбницький похід на українські землі і на цьому ця справа тоді закінчилася.

Та вона віджила з другим приходом большевиків в 1944 році. І як вислід тієї акції треба вважати працю **Юрія Кобилецького: „Поетична творчість Івана Франка"**, видану в Києві, а друковану у Львові 1946 р. Авторові наказали написати про нашого поета так, щоб він вийшов в очах читача як уже не явним визнавцем комуністичної партії, то бодай не її ворогом. І Кобилецький старався виконати своє завдання, як тільки міг.

Він обчімхував Франкові твори із явних протиматеріялістичних виступів. Дещо промовчував, а деякі періоди обговорював дуже широко, вихвалюючи навіть ті твори ранньої Франкової творчості, які сам поет за свого життя не вважав за відповідне друкувати, — коли тільки знайшов у них те, що могло б свідчити, що Франко „стояв на позиціях прогресивних, хоч і далеких від марксизму".

На думку автора воно ніби така справа з Франковою творчістю.

1) І. Франко „не зрозумів шляху до визволення свого народу — не зрозумів потреби соціялістичної революції і диктатури пролетаріяту".

2) Франко хотів би „обминути криваву революцію", бо „не відрізняв науковий соціялізм від утопічного".

3) У „Мойсеї" автор не знайшов титана - провідника, що виведе народ на світлі простори людського існування".

Та ці провини Франка рівноважать його заслуги. Ось вони:

1) Автор „стояв на позиціях прогресивних".

2) Франко був під дуже сильним впливом Шевченка, Пушкіна, Некрасова, Щедріна, Успенського та інших російських прогресивних письменників.

3) Франко в „Мойсеї" вірив, що народ знайде свого „титана - провідника" (недоговорене: „Сталіна"!). Це зовсім не жарти! Автор „Передмови", акад. О. І. Білецький, явно пише так: „Герой поеми Франка „Мойсей" прорікає своєму народові „велику зміну". Ця зміна сталася на наших очах, бо „є визволена раз і назавжди... Україна". А зробив це Сталін, то ж він ніби то і є тим „титаном-провідником", про якого писав у поемі „Мойсей" Іван Франко.

Тому то варта вивчати Франка, якого „буржуазно - націоналістичні дослідники і критики" хотіли би перетягнути на свій бік.

Ось і причини, чому автор написав свою працю. Він кладе автора „Мойсея" на Прокрустове ліжко і раз обчімхує, то знову натягає його твори, щоб тільки показати, що великий поет-гуманіст був би тепер із московськими большевиками, якби дожив до наших часів. Та хтож знає творчість Івана Франка — той тільки засміється з такого намагання Кобилецького.

А щоби гумористично закінчити оці рядки, то наведемо ще деякі місця з праці Ю. Кобилецького.

Автор каже, що „Шевченко пропагував ідеї дружби малих слов'янських народів з народом російським", (Де?!)

Франко наслідував Шевченка і також у своїх поезіях на старовинні теми „мріяв про воз'єднання руських земель". Че ж це не гумористика? Та ж І. Франко, коли писав про Шевченкове ніби „слов'янофільство", то виразно зазначив: „брат-братом, а бриндзя за гроші!" Чи про те не знав нічого Юрій Кобилецький? Та ж він згадує про цю Франкову статтю.

Дальші гумористичні думки Кобилецького.

В поемі „Коваль Басім", Франко хотів заплямувати українських націоналістів-зрадників народу".

„Лис Микита" — „це типовий образ капіталістичного хижака", а Авірон і Датан у поемі „Мойсей" — „це „символи націоналістичного опортунізму".

І це все має бути ніби „наука", бо ні пише передмову академік Білецький і твердить, що Кобилецький „переконливо" написав свою працю. Для кого „переконливо"?

Бідна українська наука під кнутом диктатури чужого пролетаріяту...

Як довго ота диктура не узнавала „вождівства" (бо ж історію роблять маси), так довго не можна було писати про Франкового „Мойсея". Та як тепер з'явився вождь — то про нього ніби саме „писав Франко „у своєму творі „Мойсей". Оце і є „пропуск" для появи праці Юрія Кобилецького про Франка.

Закінчимо статтю-таки Франковим віршем:

Блажений муж, що серед ґвалту й гуку
Стоїть як дуб посеред бур і грому,
На згоду з підлістю не простягає руку,
Волить зламатися, ніж поклонитись злому.

Якраз таким „мужем" був Іван Франко і цього не змінять ніяким способом большевицькі фальшівники-писаки.

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

42)

СІОНІСТ ІЗ БІРОБІДЖАНУ

В 1905 році, рятуючись від царських погромів чи політичних переслідувань охранки, вбогі Білостоцькі жиди — його батьки — емігрували з ним в Америку, де він із зеленого юнака став дозрілою людиною.

Релігійна закваска, закладена в його душу польськими цадиками і рабінами, в Новому Світі стала догідним матеріялом для проповідників сіонізму, і він став одним із фанатичних наслідувачів його.

По закінченні першої світової війни, разом із іншими одноплеменцями, наш емігрант покинув Америку і виїхав до Палестини. Тут він знову віддався ідеї відтворення великого Єрусалимського Храму, а потім і заповітного жидівського царства...

Щоби ще глибше проникнути в приховані таємниці юдизму, він вивчав Тору, обидва Талмуди — Єрусалимський і Вавилонський — таємничу Кабалу, символічні, повні езотеричних загадок, Зефіроти...

Він наслідував великих стародавніх пророків і провадив суворе, майже аскетичне життя... Часто згадував славетних юдейських учителів Бен-Акіба і Гіллея, які колись запевняли, що нема такого юдейського хлопчика, який не мав би права мріяти про ролю Мессії, і не раз йому мріялись солодкі й хвилюючі його молоде серце сни, що як він навіть і не буде майбутнім Мессією, чи чимось близьким до того, то, у всякому разі, буде не останнім членом у тому грядущому царстві Сіону.

Він глибоко вірив у це, і в своїх ранкових і вечірніх молитвах просив Адонаї змінити його сили для продовження початої ним справи.

Чи чув хто його молитви, невідомо, але совєтські агенти (ах, чорт їх підніс!) ці моління його почули і посилено стали його обробляти.

Коротко казавши, колишній російсько-американський жид, що мріяв про Мессіянську корону, по-жидівському махнув на все обома руками і поїхав до СССР будувати жидівську автономну область Біробіджан.

Невідомо, чим керувався наш колишній і майбутній земляк, коли вирішив Талмуд проміняти на Маркса-Енгельса-Леніна-Сталіна, може навіть найпростішим міркуванням, що „краще синиця в руках, ніж журавель у небі", — цього ми з певністю сказати не можемо, — але невеличку течку в Біробіджані йому таки дали, і він, палестинський сіоніст, став совєтським громадянином тієї самої автономної області.

Можливо, що нічого поганого і не сталося б із ним і донині, коли б та сама течка не примусила його виїхати в Москву на якусь чергову всесоюзну говорильню з привітаннями, громоподібними оваціями і бурхливими, довготривалими аплодисментами.

Та й то ще було би півлиха, коли б не піднесло до нього тих самих... сексотів (ах, чорт би їх узяв!).

Так от, ці сексоти та й спитали його, як там будується єдиний у світі Біробіджан, і як поживають його однонаціональні і однокровні мешканці?

І наш сіоніст узяв та й випалив:

— Цей самий Біробіджан — ні що інше, як концентраційний табір, тільки влаштований для жидів!

І більше він не сказав їм ані слова. Та за те йому дуже багато сказали. Потім дали три роки згідно з 10 пунктом 58 статті і вирядили в Сибірський табір.

...Він сидів на горішніх нарах ув одній із камер Маріїнської тюрми і, можливо, проклинав у душі своїй усе і всіх на світі, включаючи великих рабинів Бен-Акіба і Гіллея,— попереше, за те, що досі ще немає того самого Сіонського Царства, де він мав грати не останню ролю, а подруги, за те, що ця совєтська синиця, яку він проміняв на Палестинського журавля, виявилась навіть не синицею і не птахом, а чорт знає чим, — якимось „гармидер нападу безухтер антірес", та ще з трьома роками ув'язнення.

Він сидів, по-турецькому підібгавши під себе ноги, і безглуздо дивився на в'язнів, що попались нарівні до нього.

Коли я підійшов до нього і півголосно привітався, він ніби прокинувся від своїх важких дум і дуже ввічливо й відверто заговорив:

— Будь ласка, дорогий громадянине й товаришу, вилазьте на нари й поможіть мені поділити мою самотність. Я з того буду дуже радий.

Він дуже сильно гаркавив і калічив російську мову, що надавало його розмові певного забарвлення гумору. Він охоче і з великою привітністю розповів мені про всі свої пригоди й надії і гірко скаржився:

— Ах, як я помилився!

(Дальше буде)

Третій Конгрес Спілки Української Молоді

(Резолюції).

Делегати III. Конгресу Спілки Української Молоді заслухавши звіт з діяльности ЦК СМУ-у та провівши над ним основну дискусію стверджують:

1. Духовий зв'язок СУМ-у з воюючою Україною впродовж дотеперішньої її діяльности ніколи не був порушений — навпаки події на рідних землях завжди стимулювали і нормували працю Спілки Української Молоді на чужині.

2. СУМ є единою масовою загально-національною організацією, яка поставила своїм завданням підтримувати українську молодь до боротьби за наш національний ідеал: Українську, Самостійну, Соборну Державу.

3. Закликають ту частину української молоді, яка з будь яких причин стоїть ще поза СУМ-ом, щоб включилась в організовані лави сумівської молоді і тим самим скріпила загальний фронт українського народу в боротьбі за Українську Самостійну Соборну Державу.

4. СУМ і надалі буде високо держати прапор безкомпромісової боротьби за національне обличчя української молоді та її високу моральну вартість на чужині.

5. Зважаючи на новий стан в житті СУМ-у в зв'язку з виїздом української молоді з теренів Німеччини й Австрії до інших країн делегати III-го Конгресу вважають, що основною проблемою, яка стоїть перед нововибраним Центральним Комітетом:

а). Охопити організаційною сіткою СУМ-у країни, в яких перебуває українська еміграція.

б). Підготовити й відкомандирувати міцніші одиниці СУМ-у для організації сітки Спілки Української Молоді на теренах нового поселення.

в). Опрацювання методів і форм виховної роботи для української молоді різних фахових груп в змінених умовах життя для поодиноких країн.

г). Плянова підготовка, потрібних матеріялів щоденної праці в сумівських клітинах.

6. Підставою координації і успішного плянування праці в системі Спілки Української Молоді є тісний організаційний зв'язок. З уваги на це III-ий Конгрес взиває Краєві Комітети до втримання оперативного й тісного зв'язку з Центральним Комітетом СУМ-у незалежно від місця його майбутнього осідку.

7. Найуспішнішим засобом зв'язку, взаємної інформації а ділового пов'язання поодиноких клітин СУМ-у є сумівська преса. Маючи це на увазі III. Конгрес зобов'язує Центральний Комітет розбудувати сумівську пресу і видавництво.

8. Передумовою успішного виконання завдань, що стоять перед СУМ-ом є фінансова спроможність. Тому III. Конгрес:

а). Закликає членів СУМ-у до тончого виконання своїх фінансових зобов'язань та далекойдучої жертвенности.

б). Зобов'язує Центральний й Краєві Комітети до розгорнення найширшої ініціятиви в напрямі придбання потрібних фондів.

9. III. Конгрес накладає обов'язок на Центральний і Краєві Комітети нав'язувати найтісніші зв'язки з чужо-національними організаціями молоді в цім популяризації визвольної справи та обміну досвідом в організаційній роботі.

10. III. Конгрес свідомий того, що завдання, які стоять перед Спілкою Української Молоді та її Центральним Комітетом будуть здійснені тільки при всебічній підтримці її низових клітин. Тому взиває членство СУМ-у до дисципліни й відданости ідеї, яку плекає Спілка Української Молоді на чужині.

РЕЗОЛЮЦІЙНА КОМІСІЯ:
В. Коваль.

(Заввага: Третій Конгрес СУМ відбувся в днях від 30 квітня до 1 травня 1949 в таборі Пюртен II, Крайбург (Баварія). Головою Центрального Комітет став: Вожаківський Симон. — Ред.).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Академія в честь Головного Отамана С. Петлюри і полк. Е. Коновальця.

Стараниям 10 відділу ОДВУ влаштовано Академію, присвячену памяті Голови Уряду і Головного Отамана Українських Збройних Сил С. Петлюри і полк. Е. Коновальця, голови проводу ОУН.

Перед Академією відправлено панахиду в обох українських церквах, в укр. кат. церкві св. Юра в укр. прав. церкві при 14 вулиці.

В год. 2 в православній парафіяльній налі розпочалася Академія відспіванням американського гимну та вступним словом, яке виголосив ветеран Української Армії п. полк. Микола Рибачук. Зясувавши коротко, в яких обставинах відбувалася українська революція, й як велась боротьба українського війська під проводом незабутнього Головного Отамана С. Петлюри, він, як військовик, стверджує, що українська армія була переможена, але не подолана і що в серцях українських військовиків і нині палає той вогонь до продовження боротьби за ідеї, які в свій час подав Гол. От. С. Петлюра.

Святочну промову виголосив п. Е. Новицький. Схарактеризувавши Гол. От. С. Петлюру як революціонера з молодих літ, який вийшов на чоло української нації завдяки невтомній праці та простолінійній службі народові, він як людина волі і чину, сміливо повів нарід на боротьбу за здійснення його справедливих суверенних прав.

Доповідач сказав, що Гол. От. С. Петлюра залишив українському народові таку спадщину, що жадна сила не спроможна її відібрати. Цією спадщиною є гаряче прагнення цілого народу здобути Соборну Незалежну Державу новою геройською боротьбою. Згадуючи світлої памяти голову Проводу ОУН, полк. Е. Коновальця, промовець підкреслив, що цей Великий Син Галичини не на словах, а чином освятив ідею Соборности.

Переходячи до праці полк. Е. Коновальця в УВО і ОУН, промовець зазначив, що це був дальший безперебійний ланцюг бортьби проти наїзників України.

На закінчення промовець сказав, що новітня сторінка історії визвольних змагань має дві постаті з одною ідеєю, яка сьогодні охопила весь нарід і грядучі покоління її здійснять.

Деклямації виконала п. Галина Лащенко, знана декляматорка серед українського громадянства в Европі. Як звичайно з перших слів цілком опанувала публику, яка суто винагородила її оплесками.

Про виступ п. Михайла Ольхового, оперового артиста співака (бас), що недавно прибув з Европи, можна сміливо сказати, що це великий мистець. Техніка виконування, непримушене тримання себе на сцені, шляхотна інтерпретація, широкий діяпозон та сила звуку, свідчать наглядно, що п. М. Ольховий є в самому розквіті своїх артистичних можливостей. Треба радіти, що українська кольонія Ню Йорку має в його особі неабиякий мистецький добуток.

Академія закінчилася відспіванням українського національного гимну всіма присутніми. Треба згадати, що на заклик організаторів Академії відбулася збірка, призначена для вдів по Гол. От. С. Петлюрі та Е. Коновальцеві.

Виказ жертводавців на жаль не можна подати, бо більшість не подавала своїх прізвищ.

Присутній.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Діловий звіт з паради „Дня Американізації". (30-го квітня б. р.).

Український Комітет паради „Дня Американізації" почувається до обовязку подякувати всім, що чим небудь причинилися до успіху паради. В першій мірі дякується всім органіаціям, що помогли фінансово.

Слідуючі товариства і організації зложили свої датки в долярах: Укр. Амер. Гор. Громада, Френклин 100; Укр.. Громада 23 і Бравн 50; Укр. Громада, Найставн 25; Укр. Громада Норт 25; Укр. Громада Савт 25; Укр. Громада, Френкфорд 15; Укр. Прогр. Клюб 30; Укр. Драм. Гурток Л. Українки 25; Укр. Амер. Ветерани, пост 1, 25; Жін. Тов. Укр. Амер. Гор., від. 41 СУА, 10; Тов. „Любов", від. 45 У. Н. С., 10; Тов. „Єдність", від. У. Н. С., 10; Тов. І. Франка, від. 83 У. Н. С., 10; Бр. А. Шептицького від. 185 Пров., 15; по 10: Окружна Рада СУА, Сестрицтво св. Юрія, „Самопоміч", Тов. нових імігрантів, Тов. „Мир", від. У. Н. С., Тов. св. Вомодимира, від. 105 У. Н. С., і Тов. Георгія, від. 239 У. Н. С.; по 5: Тов. св. Петра і Павла, від. 109 Пров., Жін. Тов. Ол. Теліги, від. 20 СУА, Тов. Д. Вітовського, від. У. Н. С., і ірляндець О'Донел. — Разом зібрано $455. Кошти „Фловту" виносили включно з оголошенням $425.30, а $30.30 кошти друків і пошти. В касі не остало жадних грошей.

Особлившу подяку складаємо артистові п. П. Андрусеві, що дуже багато чсу посвятив виготовленню „живого образу" — Фловту. Укр. Драм. Гуртковi Л. Українки, що явились в українських строях, чим дуже причинилися до прикрашіння живого образу. Жін. Тов. св. Юрія, Укр. Амер. Ветеранам, ново прибулим імігрантам і всім, що причинилися до участі. Не можемо поминути зложити подяку Пресовому Комітетові, який ширив розголос — агітації в українських і американських часописах.

За Український Комітет „Дня Американізації" міста Филаделфії:
Михайло Дармограй, голова;
Степан Мусій, скрабник;
Митро Пасічник, писар.

Спортові Вісті

ФУТБОЛЬНИЙ ФІНАЛ У ГРАХ, ЗА ЧАШУ Д-РА МАННІНГА.

У неділю, 5-го червня 1949 р., відбудуться фіналові змагання **Українського Спортового Клюбу — Ню Йорк із Джермен-Гангеріен Спорт Клоб — Бруклин** на грищі: **Metropolitan Oval — Andrews and Metropolitan Ave., Maspeth, (Brooklyn) New York.** за чашу **Нюйорського Стейту,** фундовану **д-ром Маннінгом.** — Початок змагань — год. 3:00 пополудні.

З уваги на сильного противника та на рішальну зустріч за здобуття **Чаші Стейту** — Український Спортовий Клюб виступить у свойому найсильнішому складі: Цефалю, Галик, Зачкевич, Терлецький, Чорний, Сєрант В., Цецко, Надбережний, Голюка Олександер, Кравчук — Тимчишин, Банах, Суський, Товпаш—Таращук, Голюка Евген, Панкевич, Рожанський, Хоманьчук, Бойцун.

Сподіваємося, що **українська громада нашої метрополії** явиться масово та своєю участю заманіфестує симпатію до наших спортовців, на цих важних змаганнях.

Не менша надія на українських змагунів, які доложать усіх старань, щоб піти на зустріч перемозі над сильним противником та врадувати нашу громаду здобуттям трофею нюйорського стейту.

Петро Микитин виступив в ролі Хмельницького в „Гомоні України".

ІНЖ. М. ТИШОВНИЦЬКИЙ ОДЕРЖАВ „ЛАЙСЕНС".

Прибулий не так давно зо скитальщини інж. Михайло Тишовницький, що дістав урядову посаду в Тексас, осягнув уже авторизацію („лайсенс") як „Зареєстрований Професійний Інженер". Недавно була згадка в „Свободі" про відчити інж. Тишовницького про Україну в різних американських клюбах, про які теж повідомляла місцева преса. Інж. Тишовницький є членом 455 відділу У. Н. Союзу.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯКНАЙБІЛЬШЕ ТАКИХ ІМПРЕЗ!

Оцею дорогою пересилаю найщиріші гратуляції, як вияв захоплення і найбільшого признання всім організаторам, солістам і виконавцям цеї величавої, репрезентативної імпрези, що відбулася дня 29. травня в Карнегі Голл в Ню Йорку п. з. „Гомін України". Те, що ми бачили, не дасться описати в коротких словах.

Доба і постаті наших двох гетьманів схоплені з історичною вірністю. Усе продумане в подробицях і включно з оригінальною музикою нашого невтомного композитора, М. Гайворонського, морального опікуна української молоді, творить прекрасну мистецьку цілість. Фрагменти з опери Артемовського, „Запорожець за Дунаєм", при співучасті наших кращих солістів, викликали бурхливі оплески, як вияв щирого захоплення публики, яка до останнього місця заповнила концертову залю.

Як диригент-музик, здаю собі справу з того величезного вкладу праці над підготовкою такої імпрези.

Хто ж був виконавцем?

Українська молодь міста Ню Йорку і околиць, яка рікрічно маніфестує і пропаґує українську культуру тут в Америці.

Честь і слава їм за те.

Кирило Цепенда.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

О. ГЕЦ.

ШКІЦИ З БРАЗИЛІЇ

(ILHA DAS FLORES — ОСТРІВ КВІТІВ)

7) (Продовження)

Українці в Бразилії.

Коли оминути мовчанкою ші загально-наіцональні хвороби, котрих не могла наша громада навіть втопити в океані, переїжджаючи його, то мусимо сказати, що понад 50 років перебування українців у цих пущах і чужих містах принесло всеж таки великі плоди праці, як для себе самих, так і для краю, що став їм за батьківщину. Вони не лишень перетворили непрохідні пущі в розроблені лани, в кольонії і містечка, а й зуміли з окремих одиниць, зігнаних сюди волею долі та припадку створити певну цілість і спільноту. І так само, як величезні пні та повалені обрілі і обгнилі стовбури гігантських дерев свідчать про кольосальний труд людей на матеріяльній ниві життя, так само численні документи, збережені в архівах, свідчать і про величезну боротьбу на полі духовім.

Бразилія дійсно була „золотим дном" для тих людей, котрі приїжджали з великими капіталами, але наш бідний хлібороб, котрий втік від утисків і привіз зі собою тільки злидні, випив чисто мученицьку чашу страждань і горя. І навіть тепер, свіжа людина, котра потрапляє в коло своїх земляків, вперше вислуховує довгу низку краючих серце спогадів про голод, хвороби, нужду, небезпеки, смерть дітей і батьків, котрі були першими гостями в наших піонірів на бразилійській землі.

Той батіг нещасть і туги за рідним краєм, котрий повис над головами наших братів, гнав їх до згуртовання, до створення якихось розраджуючих і обєднуючих чинників, котрі помогли б їм хоч трохи скрасити своє непривітне життя. І тому, відриваючи тяжко запрацьований гріш від уст, скорочуючи години, та необхідного відпочинку для натрудженого тіла, взялися наші люди до будівництва шкіл і народних домівок. Будували вночі, в свята, в кожну хвилину, вільну від праці. Так повстало в Парані понад 60 українських домівок; з них в самій лишень Куритибі — 3. Та праця українців не кінчається на самій будівлі домівок. Вже наприкінці минулого століття в 1898 році бачимо спроби організації громадського життя заснованням товариства „Просвіта". Через 10 років повстає товариство ім. Шевченка. При тому береться українська громада і до видавництва часописів: в 1097 році зявляється перший часопис „Зоря", в 1910 році „Прапор", в 1913 році „Праця" і в 1924 році „Хлібороб". Одночасно повстають і інші українські організації, більше і менше довговічні, найвитревалішою з котрих виявився „Хліборобсько - Освітний Союз", що повстав у 1923 р.

Часи Варгасівської диктатури надзвичайно тяжко вдарили по нашому національному життю в Бразилії: школи, товариства і часописи замкнули, багато будинків сконфіскували, за виголошену в церкві проповідь в українській мові священиків стягали з амбони і садили до вязниць. 15 років, проведених в таких умовах, не лишень зупинили розвиток національного життя, але багато знищили безповоротно.

(Дальше буде).

„МОНКІ БИЗНЕС"

(Докінчення зі сторони 1-шої)

ка, аліяс Крупи, в особі іншого нового імігранта, на ім'я якому Йосько Монк.

З того і почався „монкі бизнес". Під закидом таких страшних обвинувачень Петра Крупу взяли з пароплава і простісенько перевели на Острів Сліз — Елліс Айленд. Не знаємо чи Крупа там проливав сльози, але їх проливав опісля Монк. Бо Америка — це не Совдепія, яку Монк та Долгополюк, малощо попід небеса не вихваляли під час пізніших доходжень. Тут ніхто не є винен, як довго йому вини не докажеться і цего завдання у відношенні до Крупи піднялися оба колишні його співгромадяни зі села Рожище біля Луцька на Волині. Долгополюк своє сказав і відійшов, але з Монком трапився таки справжній „монкі бизнес". Справу Крупи, з доручення ЗУАДКомітету, перебрав адвокат Гаврилко з Ню Йорку. Він запропонував слідчій комісії виставити на маленьку пробу п-на Монка, іменно дозволити йому пізнати Крупу серед кількох інших скитальців. Комісія радо на це погодилася, а тому що справжніх скитальців не було під рукою, то за таких вони перебрали трьох сторожів з Елліс Айленд. Посадили всіх рядочком на лавці і попросили в кімнату „коронного свідка" злочинів Петра Крупи, Йосипа Монка. Чи пізнає Петра Крупу-Гарасимчука? Як не пізнає! Та цей „український бандит" малощо його самого на лоно Авраама не післав. Ось він! І тиць пальцем на Вилієма Кеорбера, уродженого американця і ветерана Американської Армії, тепер сторожа на Елліс Айленд. „Погляньте ще раз добре, Мр. Монк — кажуть слідчі — бо, можливо ви помилились". Я помилився? — відпалив певний себе тепер Мр. Монк. Я того бандита пізнав би між мільйонами людей! Це ж він убивав жидів, це він над ними знущався, це він український бандит, злочинець... І тут Мр. Монк, згадавши всі заподіяні Крупою йому і його рідним кривди, вже не видержав, але звертаючись по-українськи безпосередньо до здивованого Мр. Коербера, почав визивати його останніми словами і наостанці колінами та п'ястуками почав копати і бити його. Інші сторожі ледви відірвали агресовну малпу не жертву „українського бандита" Петра Крупа, який весь час сидів поруч трьох інших підроблених „скитальців" та спокійно приглядався видовищу. Слідча комісія почала вияснити Мр. Монкові в чому діло, але його не легко „підібрати", о ні, він ще раз твердить, що Мр. Коербер то ніхто інший тільки „українськй бандит" Гарасимчук, аліяс Крупа. І знову його мстиві п'ястуки засвистали в повітрю на добродушного „капа" Коербера, що виніс 16 ран з останньої війни і якому наостанці така „забава" теж не подобалася. Але Мр. Монк своєчасно переконався, що з „монкі бизнесом" фальшивих свідчень в цій країні таки не піде, признався, що він обвинуваченого Петра Крупи не знає, та цілуючи по руках Мр. Коербера, почав просити вибачення та прощення для себе самого.

Справа на цьому ще далеко не скінчилася. Бо після того прийшло ще перехресне переслухання і Мр. Монка і його товариша Долгополюка і це мала бути переслухана його вірна дружина, але в міжчасі вона дістала розстрій нервовий і її перевезено до лікарні, а як комісія хотіла і там поставити їй кілька запитів, то лікар рішучо спротивився. При цій нагоді виявилося, що панове Долгополюк і Монк цілком не втікали зі Совєтського Союзу, де — по їхньому — панує повна свобода. Вони в 1945 році прямо купили собі квитки на залізницю і поїхали на скитальщину. А тут скажеш — як мовлять — А, мусиш сказати і Б. Слідчі і оборонець Крупи сиплять запитами, як з рукава: куди, коли, що, як, і вже не про Крупу, але про самих доношиків на нього. Звідки мали гроші на дорогу і скільки, а чи були в НКВД, а що НКВД їм казало і чи не давало яких доручень і так без кінця. Як зачали випитувати... та це вже друга справа. А все разом — справжній „монкі бизнес" і не для Петра Крупи, якого негайно звільнено з Елліс Айленд, але для фальшивих доношиків і свідків проти нього.

АМЕРИКАНЦІ ЗГИНУЛИ ЯК ЗАКЛАДНИКИ В СТРАЙКУ У БОЛІВІЇ

Ля Паз, Болівія. — Один американський інженер і один робітник застрілені підчас страйку в копальнях цинку коло Катаві. Копальняні робітники вийшли на страйк на знак протесту проти депортування урядом чужинних провідників юнії. Страйкарі схопили сім американців, сім болівійців і одного аргентинця, як закладників. Американців застрілили, коли вони пробували втікати. Болівійський уряд оправдує депортування чужинних провідників юнії, тим, що вони хотіли викликати політичний страйк.

ТАРЗАН, ч. 2105. Загублена дитина.

Коли Тарзан зближався до хати Блейка, його увагу прикувало жалісне квиління.

Він прослідив справу й переконався, що малпяче дитятко було привалене гилякою.

Ніжно підніс малпочоловік малпятко і заніс його до дому Блейка.

„Ось-тут дороге каміння" — сказав він вдячному власникові. „Чотири особи померли з їх причини". У майбутності бережи їх дбайливіще!"

А в глибині джунглів заклопотана мати - малпа шукала за втраченим молодим.